

Austra Ozoliņa
Ventspils 4.vidusskola
9.b klase
pedagogs Baiba Millere

**100. pants Satversmes simtgadē: kā vārda brīvība un pašizpaušme padara mani
laimīgu un Latviju stipru?
Domraksts**

Ventspils

2021

100. pants Satversmes simtgadē: kā vārda brīvība un pašizpaušme padara mani laimīgu un Latviju stipru?

Satversme ir Latvijas Republikas pamatlikums, kas nosaka Latvijas valsts konstitucionālos pamatus, valsts iekārtu un personas attiecības ar valsti. Šī likuma 100.pants nosaka, ka “Ikvienam ir tiesības uz vārda brīvību, kas ietver tiesības brīvi iegūt, paturēt un izplatīt informāciju, paust savus uzskatus. Cenzūra ir aizliegta”¹. Taču ne vienmēr latvieši varēja izteikt savu viedokli.

Padomju laikā no 1940.gada līdz 1990.gadam, kad Latvija bija pakļauta Krievijas varai, latviešiem nebija iespējas brīvi izteikties par jebkuru tēmu, vēl jo vairāk tika uzspiests šai varai izdevīgs viedoklis, kuru nedrīkstēja apspriest. Šodien ir grūti iedomāties, kā tas ir, kad nevar klausīties mūziku, kura patīk, ģērbties jebkādas krāsas apģērbā, nemaz nerunājot par iespēju izteikt savu viedokli un netikt par to sodītam. Tajā laikā visas dziesmas, grāmatas, publikācijas presē vai televīzijā tika cenzētas, lai latviešu tautu būtu vieglāk kontrolēt un pakļaut. Šodien brīvi izteikties drīkst ikviens par jebkuru tēmu. Es parasti izsaku viedokli par sev aktuālām tēmām un notikumiem ģimenē, skolā, kā arī valstī kopumā. Man patīk, ka drīkstu brīvi runāt, ka tieku uzklausīta un mans viedoklis kādam ir licis paraudzīties uz lietām no cita skatu punkta.

Atceros vecmāmiņas stāstīto, kā viņa slepus klausījās radiopārraides “Amerikas Balss”, lai no latviešiem, kuri bija emigrējuši, varētu uzzināt pasaulē notiekošo. Pārraides, kuras ar grūtībām varēja uztvert divreiz dienā, bija tik ļoti gaidītas, ka tika pārtraukti pat svarīgākie dienas darbi. Šī informācija krasi atšķīrās no tās, ko latviešiem ziņoja tā laika plašsaziņas avoti un lika paskatīties uz notikumiem pavisam citādāk. Šobrīd vairs tā nenotiek, žurnālisti valstī notiekošo atspoguļo patiesi, pārbaudot, vai informācija ir korekta.

Sabiedrības struktūru kritiķis un politiskais aktīvists Noams Čomskis par vārda brīvību teicis: “Ja tu netici, ka vārda brīvība attiecas arī uz tiem, ko tu nicini, tad tu tai netici nemaz.”² Es piekrītu N. Čomskā teiktajam, jo ļoti bieži, izsakot savu viedokli, mēs neaizdomājamies par to, ka citam ir tās pašas tiesības, kas mums, un neļaujam otram izteikt arī savu viedokli. Šāda veida situācijas notiek ļoti bieži, gan runājot ikdienā, gan politikā.

Es esmu laimīga, ka dzīvoju brīvā Latvijā un varu paust savu viedokli, jo uzskatu, ka, tikai diskutējot un izsakot savas domas skaļi, var nonākt pie labākā kopsaucēja. Esmu priecīga, ka mums ir iespēja ceļot un iepazīt citu tautu kultūru, izglītību un ekonomiku, tas padara mūs bagātākus un zinošākus.

Jo izglītotāka tauta mēs būsim, jo stiprāka būs mūsu Latvija.

¹ Latvijas Republikas Satversme, likumi.lv VIII nodaļa. Cilvēka pamattiesības. 100.pants.

² Čomskis, N. tikainesakinevienam.lv : citāti, vārda brīvība.